

Agnieszka Michalska*

OPINIA RODZICÓW NA TEMAT WPŁYWU BAJKI NA DZIECI (NA PRZYKŁADZIE PRZEDSZKOLA W KUNOWIE)

PARENTS 'OPINION ON THE IMPACT OF THE FAIR ON PRESCHOOLERS

Streszczenie: Artykuł jest próbą dokonania oceny wpływu bajki na proces wychowania dziecka. Celem pracy było poznanie opinii rodziców na temat roli bajek w wychowaniu dzieci w wieku przedszkolnym. Do pozyskania danych wykorzystano metodę sondażu diagnostycznego, technikę ankietowania, a narzędziem badawczym była autorska ankieta.

Badanie zrealizowano w czerwcu 2019 roku wśród 24 rodziców, których dzieci uczęszczają do grupy maluchów (3 -, 4-latków) do Publicznego Przedszkola w Kunowie.

Najczęściej dzieci spędzają od godziny do 3 godzin przed telewizorem (68%). 92% badanych rodziców czyta bajki swoim dzieciom, 79% z nich uważa, że jest to dobry sposób na rozwój wyobraźni dziecka i czerpania wzorców zachowań. 67,5% rozmawia z dziećmi o wartościach czytanych i oglądanych bajek. Wg 54,5% zauważalne są widoczne zmiany w zachowaniu dziecka po przeczytaniu lub obejrzeniu bajki. 88% potwierdziło, że bajki mają pozytywny wpływ na rozwój poznawczy, 96% na rozwój moralny dziecka.

Na podstawie opinii badanych można wnioskować, że dzieci oglądają bajki pod kontro-

Abstract. The article is an attempt to assess the impact of fairy tales on the process of raising a child.

The purpose of the thesis was to find out the parents' opinions about the role of fairy tales in raising children in preschool age. To obtain the data, the diagnostic survey method and the survey technique were used and the author's survey was the research tool.

The study was conducted in June 2019 among 24 parents whose children attend a group of toddlers (3-4 years old) in the Kindergarten in Kunów.

Most often children spend 1-3 hours watching TV (68%). According to the survey, 92% of parents read fairy tales to their children, 79% of them believe that this is a good way to develop their child's imagination and to learn patterns of behaviour. 67.5% talk to children about the values of read and watched fairy tales. 54.5% claim that there are noticeable changes in the child's behaviour after reading or watching a story. 88% confirmed that fairy tales have a positive impact on cognitive development, 96% on children's moral development.

Based on the opinions of the respondents,

---

*

Studentka studiów podyplomowych: Edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna

lą. Rodzice uważają, że czytanie jest dobrym sposobem na rozwój wyobraźni ich dziecka, a literatura dziecięca pomaga najmłodszym radzić sobie w sytuacjach trudnych i wzbogaca ich słownictwo.

Opiekunowie potwierdzają, że bajki mają pozytywny wpływ na rozwój poznawczy, intelektualny, emocjonalny, moralny i społeczny dzieci w wieku przedszkolnym.

Słowa kluczowe: bajki, rozwój dzieci, wychowanie, dziecko, rodzice

Received: 02.2020

it can be concluded that children watch fairy tales under control. Parents believe that reading is a good way to develop their child's imagination and children's literature helps children cope with difficult situations and enriches their vocabulary.

Care takers confirm that fairy tales have a positive impact on the cognitive, intellectual, emotional, moral and social development of preschool children.

Key words: fairy tales, child development, upbringing, child, parents

Accepted: 03.2020

WPROWADZENIE

Dzisiejszy świat jest dla dzieci coraz bardziej złożony i nieprzyjazny. Pośpiech, stres czy brak czasu dorosłych i trwała obecność telewizji powodują, że coraz więcej najmłodszych ma problemy emocjonalne. Wspólne czytanie czy oglądanie bajek jest formą kontaktu z dzieckiem, spędzania z nim czasu. Czytanie odgrywa ważną rolę zarówno w jego rozwoju, jak i w procesie kształcenia oraz wychowania.

Dla większości ludzi znaczenie wyrazu „bajka” wywołuje ich wspomnienia z dzieciństwa, przypominając walkę dobra ze złem oraz aurę magii. Niektórzy z nas niejednokrotnie zastanawiali się, po co są bajki i jakie mają znaczenie w naszym życiu. Bajka nas uczy, a zarazem bawi, wychowuje i pozwala odkrywać świat pełen różnorodności. W procesie wychowania dziecka powinno się poświęcić dużo uwagi bajkom, bo to one pomagają dzieciom oraz dorosłym rozwiązywać problemy [Rutka 2012].

Bajka to krótkie dzieło literackie zawierające morał, który może być rymowany, humorystyczny i wynikać z treści lub też występować na początku lub na końcu utworu. Bohaterami bajek są ludzie oraz zwierzęta i przedmioty, które symbolizują cechy charakteru lub przeciwstawne poglądy [Sławiński (red.) 2000, 55].

Ta forma jest pierwszą „literaturą”, z jaką dziecko ma do czynienia. Potrafi pobudzić wyobraźnię, a także rozszerza zakres doświadczeń dziecka. Dziecko poznaje: co dobre i złe, przydatne i szkodliwe, odważne i tchórzliwe, bogate

i biedne [Kowolik 2004]. Dowiaduje się, kogo i za co spotyka nagroda lub kara [Bettelheim, 1985].

Zadaniem bajek jest poszerzanie słownictwa, przenoszenie pozytywnych wzorców zachowań, pobudzanie dzieci do rozwijania wyobraźni i przemysłów. Bajki budują osobowość dziecka, dzięki nim młody człowiek może ułożyć sobie własne doświadczenia w niezrozumiałym świecie zewnętrznym i wewnętrznym. Bajka pełni także funkcje kompensacyjne, które zapełniają pustkę i codzienne smutki. Bajki terapeutyczne pozwalają młodemu człowiekowi odkryć i zrozumieć siebie, jak i dowartościować się, wyzwolić lęki, pokonać trwogę czy strach [Pilch (red.) 2003, 307 - 308].

Dzięki bajce dziecko znajduje odpowiedzi i rozwiązania na trapiące go problemy. Bajka nie daje gotowych rozwiązań, pomysłów czy rad, ale pozwala odbiorcy na samodzielną ocenę sytuacji, odnaleźć przyczyny i skutki. Opowiadane przez kogoś z rodziny pozwalają przyjemnie spędzić czas.

W przypadku gdy rodzice nie czytają bajek i nie spędzają wolnego czasu z rodziną, dzieci szybko się nudzą, nie potrafią słuchać, a przed telewizorem spędzają długie godziny [Kamasz – Figa 2004].

Dzieci lubią ruch, światło, kolor oraz dźwięk - i to wszystko zapewnia im właśnie obraz filmowy. Jeśli chodzi o małe dzieci, obraz ten powinien być na pewno wolniejszy i emitować mniej bodźców wzrokowych i dźwiękowych. Poważną rolę w odkrywaniu przez przedszkolaka świata nabiera również telewizja [Sulima, 2016].

Bajka telewizyjna może wpływać na młodych widzów zarówno pozytywnie, jak i negatywnie. Rolą rodzica staje się ocena bajek pod względem zawartych w nich treści. Psycholodzy i pedagodzy doradzają umiarkowanie w oglądaniu, ale przy aktywnym komentarzu rodzica, telewizja staje się kolejnym narzędziem, dzięki któremu dziecko poznaje świat [Napora, 2004].

Bajki są nieodłącznym elementem dzieciństwa każdego człowieka, przy czym wywierają wpływ na rozwój osobowości i decydują o tym, czy nasze dzieciństwo było szczęśliwe, czy też nie.

Przeprowadzone badania i analiza wyników potwierdziły pozytywny wpływ czytanych i oglądanych przez rodziców bajek na rozwój dzieci. Badani rodzice potwierdzają, że bajki pozwalają lepiej zrozumieć świat rzeczywisty

i porządkować zdobyte w nim doświadczenia, pobudzają fantazję, rozwijają możliwości poznawcze dziecka, myślenie intuicyjne i zdolność ujmowania ludzkich problemów. Dziecko uczy się samo rozwiązywać problemy, szuka pewnych dróg rozwiązania i uczy się wyciągać z tego wnioski. Młody człowiek poprzez bajki poznaje samego siebie, a na kogo wyrośnie i jakie będzie w przyszłości, w dużej mierze zależy od jego rodziców i nauczycieli.

Rozwój dziecka może być zależny od obecności bajki w jego życiu. Poprzez umiejętny dobór bajek rozwój dzieci może przebiegać we właściwym kierunku. Warto zapamiętać, że dziecko dzięki emocjom staje się wrażliwe na rozwój sytuacji. U dzieci umysł rozwija się pod wpływem oddziaływania różnych zabaw. Potrzebują do rozwoju także wiedzy o żywej istocie, jej losach, przeżyciach, która zdobywana jest w zabawach iluzjonistycznych i fantastycznych. Zaliczyć tu możemy czytane przez rodziców bajki. Bajka niezależnie od swojej pozytywnej roli nigdy nie zastąpi kontaktu dziecka z rówieśnikami czy rodziną.

CEL PRACY

Celem pracy było poznanie opinii rodziców na temat roli bajek w wychowaniu dzieci w wieku przedszkolnym.

Do pozyskania danych wykorzystano metodę sondażu diagnostycznego, technikę ankietowania, a narzędziem badawczym była autorska ankieta.

WYNIKI

Badaniem zrealizowanym w czerwcu 2019 roku objęto 24 rodziców, których dzieci uczęszczają do grupy maluchów (3-, 4-latki) do Przedszkola w Kunowie. Wśród badanych dominowały kobiety (71%) w wieku 26-35 (54,5%) z wykształceniem wyższym i pracujące zawodowo (38%).

W badaniu udział wzięło tylko 29% mężczyzn w wieku 26-45 (25%) z wykształceniem wyższym (12,5%) i bezrobotnych wychowujących dzieci (12,5%) oraz pracujących zawodowo (12,5%).

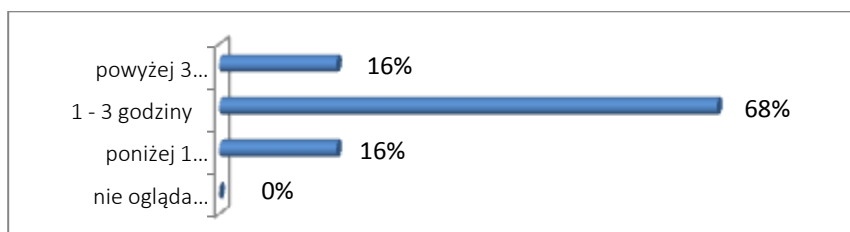
Pierwszym z analizowanych obszarów był wpływ rodziców na to, co oglądają ich dzieci. 96% ankietowanych potwierdza, że ma wpływ na to, co oglądają ich pociechy. Tylko 4% nie ma kontroli nad oglądanymi treściami, gdyż pracuje dużo poza domem (wyniki na rycinie 1).

Rycina 1. Wpływ rodziców na to co oglądają ich dzieci

Źródło: Opracowanie własne

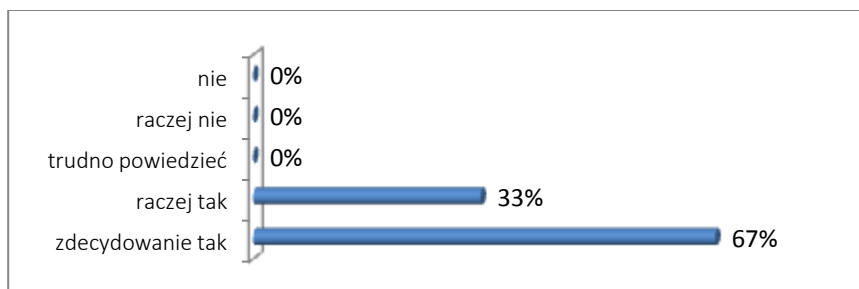
Dzieci bardzo chętnie oglądają bajki i słuchają ich. 68% badanych twierdzi, że ich pociechy spędzają od godziny do 3 godzin przed telewizorem. 16% badanych pozwala swoim dzieciom spędzać przed telewizorem mniej niż godzinę, również 16% ankietowanych zezwala na więcej niż 3 godziny dziennie. Żadna z badanych osób nie zabrania oglądać telewizji swoim dzieciom (wyniki na rycinie 2).

Rycina 2. Czas poświęcany przez dzieci na oglądanie telewizji

Źródło: Opracowanie własne

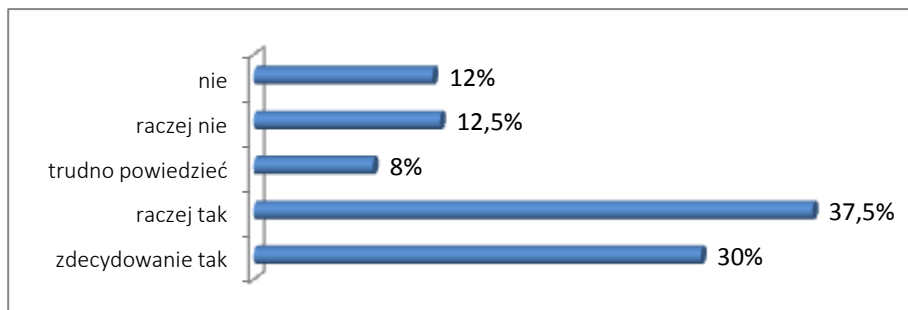
100% rodziców oświadczyło w badaniach, że jest świadome tego, jakie bajki oglądają ich pociechy (wyniki na rycinie 3).

Rycina 3. Pojęcie rodziców na temat bajek oglądanych przez dzieci wg płci opiekunów

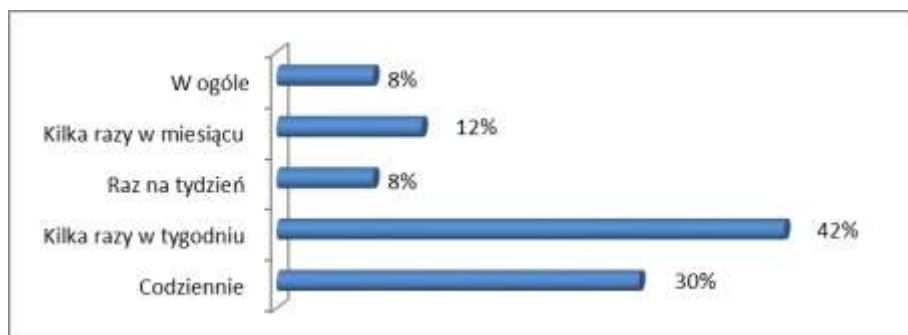
Źródło: Opracowanie własne

Na podstawie analizy wyników można stwierdzić, że 67,5% rodziców rozmawia ze swoimi dziećmi o wartościach czytanych i oglądanych przez nie bajek. 24,5% rodziców nie robi tego wcale. Może to być spowodowane tym, że rodzice sami nie potrafią w prosty sposób wyjaśnić znaczenia niektórych słów pojawiających się w bajce. Całość wyników obrazuje poniższa rycina 4.

Rycina 4. Rozmowa rodziców o wartościach zawartych w bajkach wg płci opiekunów
Źródło: Opracowanie własne

Bajka odgrywa decydującą rolę w życiu każdego dziecka i tym samym powinna odgrywać nie mniej ważną rolę w życiu rodziców. 92% badanych rodziców czyta bajki swoim dzieciom. W tej grupie jest 30% opiekunów, którzy czytają swoim dzieciom bajki codziennie, 42% czyta kilka razy w tygodniu, 8% - raz na tydzień i 8% nie czyta, a 12% czyta zaledwie kilka razy w miesiącu. Jako powód rzadkiego korzystania z bajek rodzice podają brak zainteresowania czytaniem bajek wśród dzieci. W grupie respondentów znaleźli się też ojcowie, którzy w ogóle nie czytają; było ich 8%.

Rycina 5. Regularność czytania bajki dziecku
Źródło: Opracowanie własne

Kolejnym krokiem badań było zdobycie informacji, dlaczego rodzice czytają swoim dzieciom. Grupa 79% badanych uważa, że jest to dobry sposób na rozwój wyobraźni dziecka. Zdaniem 29% bajki dostarczają wzorców moralnych, w opinii 46% badanych z bajek dzieci dużo dowiadują się o świecie. 33% uważa, że bajki pomagają radzić sobie w sytuacjach trudnych dla dzieci. Dziecko relaksuje się podczas czytania zdaniem 21% osób. Niektórzy rodzice czytają swoim dzieciom, gdyż jest to dla nich sposób na spędzenie wolnego czasu z dzieckiem - tak odpowiadało 25% badanych rodziców. Na zadane pytanie badani zaznaczali więcej niż jedną odpowiedź. Wyniki w tabeli pokazują zatem więcej niż 100 %. Wszystkie wyniki wysunięte zostały w tabeli 1.

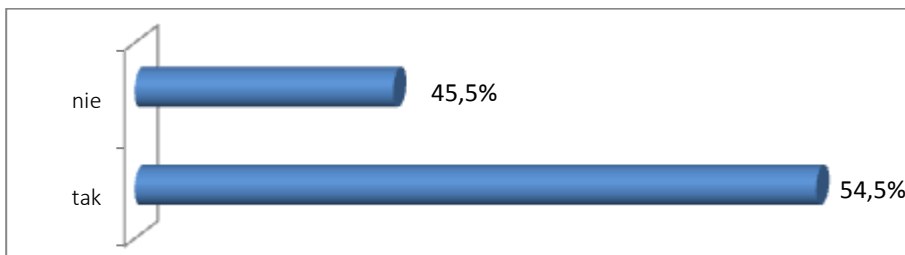
Tab. 1. Powody, dla których rodzice czytają swoim dzieciom

Lp.	Odpowiedzi	Kobieta		Mężczyzna		Razem	
		N	%	N	%	N	%
1.	Uważam, że jest to dobry sposób na rozwój wyobraźni dziecka	15	88%	4	57%	19	79%
2.	uważam że literatura dla dzieci dostarcza wzorców moralnych	6	35%	1	14%	7	29%
3.	uważam że bajki dostarczają wiedzy o świecie	9	53%	2	29%	11	46%
4.	uważam, że literatura dla dzieci pomaga radzić sobie w sytuacjach trudnych dla dzieci	6	35%	2	29%	8	33%
5.	moje dziecko relaksuje się podczas czytania	4	24%	1	14%	5	21%
6.	jest to dla mnie sposób na spędzenie wolnego czasu z dzieckiem	5	29%	1	14%	6	25%

7.	nie czytam swojemu dziecku	0	0%	2	29%	2	8%
8.	inne (jakie?)	0	0%	0	0%	0	0%

Źródło: Opracowanie własne

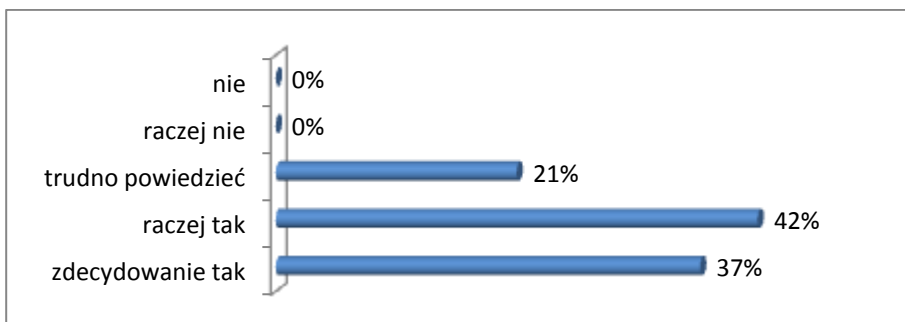
Następnie zapytano badanych, czy zauważają zmiany w zachowaniu swojego dziecka po przeczytaniu lub emitowaniu bajek. Zdaniem większości badanych (54,5%) zauważalne są widoczne zmiany w zachowaniu dziecka po przeczytaniu lub obejrzeniu bajki.

Rycina 6. Zmiany w zachowaniu dziecka po przeczytaniu lub emitowaniu bajek zauważane przez rodziców

Źródło: Opracowanie własne

79% rodziców potwierdza, że z bajek dzieci czerpią wzorce zachowań. 21% miało problem z wyrażeniem swojego stanowiska i wybrało odpowiedź „trudno powiedzieć”.

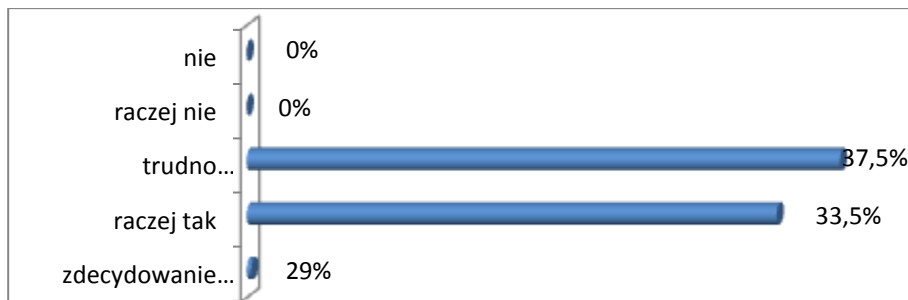

Rycina 7. Wzorce zachowania czerpane przez dzieci z bajek

Źródło: Opracowanie własne

Bajki mają pozytywny wpływ na dzieci zdaniem 62,5%. Nie wypowiedziało się jednoznacznie w tej kwestii 37,5% rodziców (wyniki na rycinie 8).

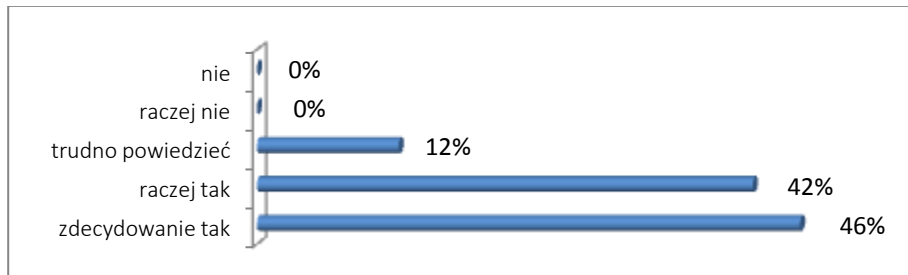

Rycina 8. Pozytywny wpływ bajki na dzieci

Źródło: Opracowanie własne

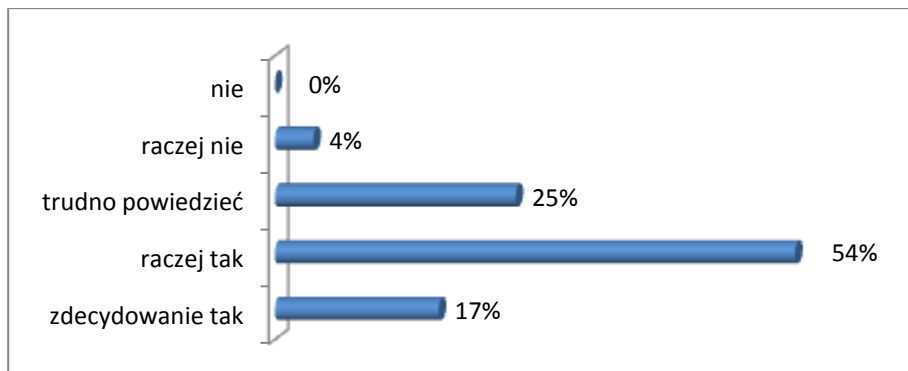
Rozwój poznawczy dziecka w wieku przedszkolnym to przede wszystkim rozwój umiejętności postrzegania, jak i zapamiętywania informacji kierowanych do niego z otoczenia. Tempo rozwoju każdego przedszkolaka zależy od wrodzonych predyspozycji, ale także od środowiska czy samodzielnego wysiłku, który wkłada. 88% rodziców potwierdziło, że bajki mają pozytywny wpływ na rozwój poznawczy dzieci w wieku przedszkolnym. Żaden z rodziców nie stwierdził, że bajka wywołuje negatywny wpływ na rozwój ich dziecka (wyniki na rycinie 9).

Rycina 9. Pozytywny wpływ bajek na rozwój poznawczy dziecka

Źródło: Opracowanie własne

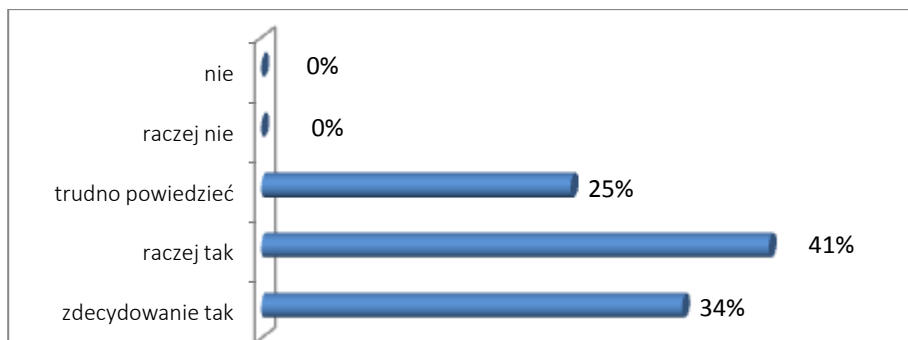
W życiu dziecka ważny jest też rozwój społeczny, który wiąże się z wejściem w nowy świat. Dziecko zaczyna integrować się z nową dla niego grupą społeczną, w której musi odnaleźć swoje miejsce oraz przyswoić niepowtarzalne wzorce myślenia czy działania w różnych sytuacjach. 17% rodziców zdecydowanie potwierdziło pozytywny wpływ bajki na rozwój społeczny dziecka, 54% raczej dostrzega ten dobry wpływ, 25% nie potrafi tego stwierdzić jednoznacznie, a 4% twierdzi, że raczej nie zauważa pozytywnego oddziaływania bajek na rozwój społeczny ich dzieci (wyniki na rycinie 10).

Rycina 10. Pozytywny wpływ bajek na rozwój społeczny dziecka

Źródło: Opracowanie własne

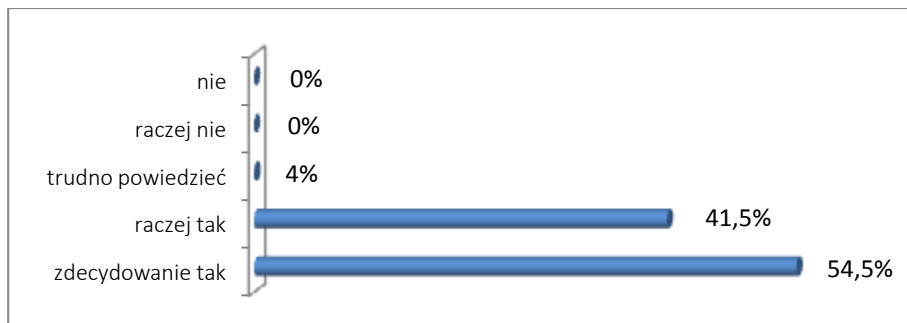
Kolejnym etapem badania było poznanie opinii na temat wpływu bajek na rozwój emocjonalny dzieci. Z odpowiedzi udzielonych przez ankietowanych wynika, że 75% rodziców zauważa pozytywny wpływ bajek na rozwój emocjonalny dziecka. Nikt z badanych nie przyznał, że bajki mają negatywny wpływ na emocje u dzieci (wyniki na rycinie 11).

Rycina 11. Opinia rodziców na temat pozytywnego wpływu bajki na rozwój emocjonalny dziecka

Źródło: Opracowanie własne

Rozwój intelektualny to zjawisko, które polega na doskonaleniu procesów postrzegania, uwagi, pamięci czy myślenia. Zapytano więc rodziców o wpływ bajek na rozwój intelektualny ich pociech. 4% nie potrafiło jednoznacznie potwierdzić tego faktu. 41,5% raczej zauważa pozytywny wpływ bajek na rozwój inteligencji ich dziecka, a 54,5% zdecydowanie to potwierdza (wyniki na rycinie 12).

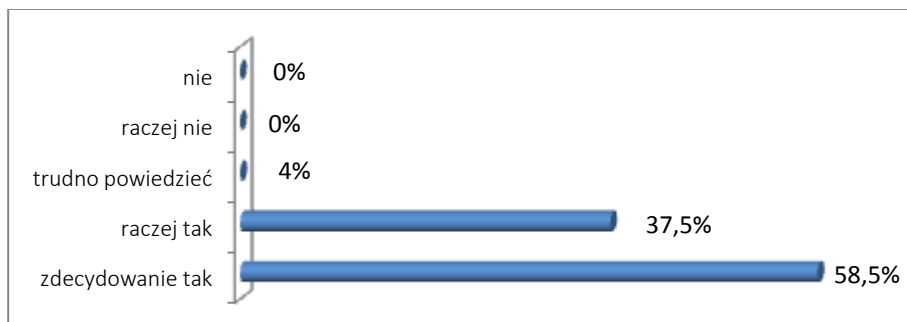

Rycina 12. Zdanie rodziców na temat pozytywnego wpływu na rozwój intelektualny dziecka

Źródło: Opracowanie własne

Oglądanie kreskówek przez najmłodszych należy do jednej z ulubionych czynności. Niektóre dzieci mogłyby je oglądać bez ograniczeń.

W przypadku czytania książek rodzic wspólnie z dzieckiem wybiera bajki, ma zatem pełną kontrolę, jakie treści docierają do dziecka. Dodatkową zaletą jest możliwość spędzania czasu wraz z dzieckiem i sprzyja to pogłębianiu więzi rodzic – dziecko. W opinii większości rodziców (96%) bajki wzbogacają rozwój słownictwa u ich dzieci (wyniki na rycinie 13).

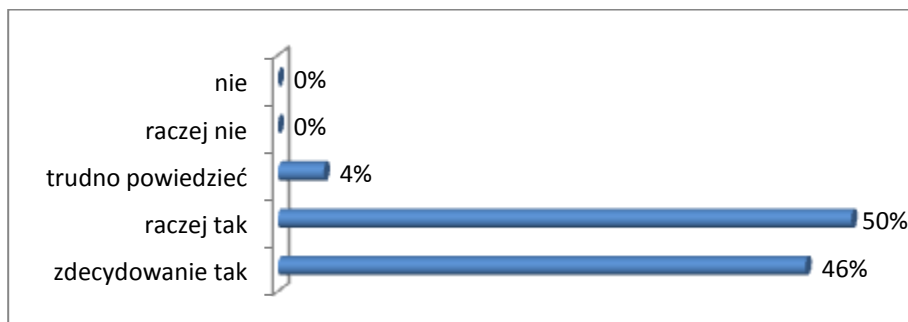

Rycina 13. Opinia rodziców na temat wpływu bajki na rozwój u dziecka zasobu słownictwa

Źródło: Opracowanie własne

Rozwój moralny to proces powolnych zmian, które zachodzą we wrażliwości moralnej dziecka i w jego stosunku między innymi do dobra i zła, własnych czynów i ich skutków. Ostatnie pytanie zadane ankietowanym odnosiło się do pozytywnego wpływu bajki na rozwój moralny ich dziecka. Zdaniem 96% badanych (zdecydowanie tak i raczej tak) bajki mają pozytywny wpływ

na rozwój moralny dziecka. 4% nie było zdecydowanych w tej kwestii (wyniki na rycinie 14).

Rycina 14. Zdanie rodziców na temat wpływu bajki na rozwój moralny dziecka
Źródło: Opracowanie własne

WNIOSKI

1. Matki i ojcowie nie zabraniają oglądać bajek swoim dzieciom, wiedzą, co oglądają ich dzieci i mają wpływ na oglądane przez ich pociechy treści.
2. Większość rodziców uważa, że czytanie jest dobrym sposobem na rozwój wyobraźni ich dziecka, a bajki pomagają najmłodszym radzić sobie w sytuacjach trudnych i wzbogacają ich słownictwo.
3. Opiekunowie w większości zauważają pozytywny wpływ bajek na rozwój poznawczy, intelektualny, emocjonalny, moralny i społeczny dzieci w wieku przedszkolnym.

SPIS LITERATURY

- Bettelheim B., *Cudowne i pożyteczne – o znaczeniach i wartościach baśni*, Warszawa 1985.
- Kamasz-Figa D., *Bajka w życiu współczesnego dziecka*, „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze” 2004, nr 10.
- Kowolik P., *Wpływ bajki i baśni na dzieci w edukacji wczesnoszkolnej (szkic teoretyczny)*, „Nauczyciel i Szkoła” 2004, nr 3–4, s. 48.
- Napora E., *Wpływ telewizji na zachowanie dziecka*, „Niebieska Linia” nr 3/2004.
- Pilch T. (red.), *Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku*, T. 1, Wyd. Akademickie Żak, Warszawa 2003, s. 307–308.

Rutka W., *Wartości baśni w pracy z dziećmi przedszkolnymi, edukacja elementarna w teorii i praktyce*, „Kwartalnik dla nauczycieli” 2012, nr 2, s. 27-44.

Sławiński J. (red.), *Słownik terminów literackich*, Wrocław 2000, s. 55.

Sulima P., *Wpływ telewizji na małe dzieci*, [[HTTPS://FDDS.PL/BAZA_WIEDZY/WPLYW-TELEWIZJI-MALE-DZIECI/](https://fdds.pl/baza_wiedzy/wplyw-telewizji-male-dzieci/)] (dostęp: 6.06.2016)